

Odluka:

U-III/3985/2012

Zbirni podatci

Broj odluke: U-III/3985/2012

Datum odluke: 22.02.2017

Vrsta odluke: Odluka

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Broj: U-III-3985/2012

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Antun Palarić, predsjednik Vijeća, te suci Andrej Abramović, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan i Josip Leko, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Meho Muratović iz Rijeke, kojeg zastupa Jasminka Hodžić, odvjetnica u Rijeci, na sjednici održanoj 22. veljače 2017. jednoglasno je donio

O D L U K U

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

- presuda Županijskog suda u Rijeci broj: GŽ-1418/2011-2 od 13. travnja 2011.

- presuda Općinskog suda u Rijeci broj: P-2059/09 od 19. listopada 2010.

III. Predmet se vraća Općinskom sudu u Rijeci na ponovni postupak.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu podnio je Meho Muratović iz Rijeke (u daljnjem tekstu: podnositelj) kojeg zastupa Jasminka Hodžić, odvjetnica u Rijeci.

Ustavna tužba podnesena je protiv presude Županijskog suda u Rijeci (u daljnjem tekstu: Županijski sud) broj: GŽ-1418/2011-2 od 13. travnja 2011., kojom je odbijena kao neosnovana žalba podnositelja podnesena protiv presude Općinskog suda u Rijeci (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj: P-2059/09 od 19. listopada 2010., a kojom je odbijen tužbeni zahtjev podnositelja radi naknade štete protiv tuženice Republike Hrvatske zbog odgovornosti vojne osobe prema članku 218. Zakona o službi u oružanim snagama ("Narodne novine" broj 52/91., u daljnjem tekstu: ZoSOS/91).

1.1. Podnositelj je podnio i reviziju protiv presude Županijskog suda, koja je odbačena kao nedopuštena rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x 1020/11-2 od 4. lipnja 2012. zbog neispunjenja uvjeta propisanih člankom 383. stavkom 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj: 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 84/08, 123/08., 57/11. i 148/11. - pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: ZPP).

1.2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) Ustavni sud je zatražio i izvršio uvid u spis Općinskog suda u Rijeci broj: P-2059/09.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

2. U postupku koji je prethodio ustavnosudskom, predmet spora bio je tužbeni zahtjev kojim je podnositelj od tuženice Republike Hrvatske tražio naknadu štete koja mu je nastala verbalnim, pa potom fizičkim napadom visoko pozicioniranog vojnog službenika i još jedne nepoznate vojne osobe u prostorijama vojarne Ministarstva obrane Republike Hrvatske - kriminalističke vojne policije na Trsatu.

Prvom presudom Općinskog suda u Rijeci broj: P-59/97-47 od 2. veljače 2007. tužbeni zahtjev podnositelja djelomično je usvojen. Presudom Županijskog suda u Rijeci broj: GŽ-3900/07-2 od 13. svibnja 2009. ukinuta je prvostupanjska presuda i ponovno je proveden parnični postupak koji je dovršen osporenim odlukama. Revizija podnositelja odbačena je kao nedopuštena.

2.1. U ponovljenom prvostupanjskom postupku utvrđene su sljedeće pravno relevantne činjenice:

- Vlastimir Katić je dana 8. siječnja 1994. imao svojstvo mobiliziranog pričuvnog časnika 71. bojne vojne policije i vlastoručno napisao poruku podnositelju kojem ga poziva javiti mu se u kriminalističku vojnu policiju u određeno vrijeme;
- podnositelj je 9. siječnja 1994. zatražio medicinsku pomoć radi ozljeda koje mu je navodno nanio dan ranije Vlastimir Katić i još jedna nepoznata vojna osoba u službenim prostorijama kriminalističke vojne policije na Trsatu;
- zastara tražbine podnositelja, kako je to isticala tuženica, prema članku 376. stavku 1. ZPP-a nije nastupila;
- podnositelj je svoje tvrdnje "dokazao do stupnja vjerojatnosti ali ne do izvjesnosti tj. do takvog stupnja koji će isključiti svaku razumnu mogućnost da bi i neka druga tvrdnja mogla biti istinita" i
- čak i da je svoje tvrdnje dokazao, zahtjev ne bi bilo moguće usvojiti jer prema odredbi članka 218. Zakona o službi u oružanim snagama ("Narodne novine" broj 52/91.) država odgovara za štetu koja vojna osoba počini trećim osoba u svezi s obavljanjem službe, dok "eventualno premlaćivanje tužitelja ... zbog toga što je otkazao najam svojoj podstanarki ... nema nikakve veze s obavljanjem vojne službe."

Tijekom prvostupanjskog postupka saslušane su kći i bivša supruga podnositelja, svjedoci Vlastimir Katić i Goran Vrban, te je podnositelj kao stranka u postupku. Provedena su dva sudsko-medicinska vještačenja ozljeda koje je navodno kritične zgode zadobio podnositelj, razgledana je cjelokupna medicinska dokumentacija za podnositelja, vojna dokumentacija vezana uz saznanja o kritičnom događaju i stegovnom postupku prema Vlastimiru Katiću zbog nesavjesnog obnašanja dužnosti, kao i prijamna knjiga ulazaka i izlazaka stranaka kritičnog dana (8. siječnja 1994.).

Polazeći od navedenih utvrđenja, prvostupanjski sud odbio je tužbeni zahtjev podnositelja utvrdivši da podnositelj nije uspio dokazati da je Republika Hrvatska odgovorna zbog štete koju mu je nanijela upravo vojna osoba - Vlastimir Katić, a koja odgovara prema članku 218. ZoSOS-a/91.

2.2. Drugostupanjski sud je odbio žalbu podnositelja i potvrdio prvostupanjsku presudu ocijenivši da je prvostupanjski sud na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje primijenio mjerodavno materijalno pravo, pozivajući se na članak 368. stavak 1. ZPP-a.

2.3. Županijski sud je u obrazloženju presude između ostalog naveo:

"Sud prvog stupnja navodi da tužitelj ne dokazuje svoje tvrdnje niti jednim dokazom osim što postoje neke indicije koje potkrepljuju njegove tvrdnje, te da su njegov iskaz potvrdile svjedokinja Zeina Ožegović, bivša supruga tužitelja i Zehida Duraković, kćerka tužitelja, koje nisu bile očevici spornog događaja a imaju saznanja samo prema pričanju tužitelja.

Sud prvog stupnja nadalje navodi da nema dokaza o tome da je tužitelj štetni događaj prijavio glavnom zapovjedniku 128. brigade koji je imao sjedište u Rijeci u Supilovoj ulici, iako prema tvrdnjama svjedoka Gorana Vrbana njemu se 1997. godine tužitelj požalio da je pretučen od strane svjedoka Vlastimira Katića, i da je svjedok Vlastimir Katić bio konfliktna osoba i sklona ekscesnom ponašanju i da je bio sklon povjerovati tada iskazu tužitelja da je bio pretučen od

strane navedenog svjedoka ... ali da tada smatrao potrebnim niti da pokrene neki stegovni postupak, niti da izrekne neku stegovnu mjeru jer da je on i tada to tretirao kao glasine.

Prihvaćen je iskaz svjedoka Gorana Vrbana kao istinit ...

Sud prvog stupnja iskaz svjedoka Vlastimira Katića ocjenjuje kao pristranog ...

Slijedom navedenih utvrđenja zaključak je suda prvog stupnja da je tužitelj svoje činjenice dokazao do stupnja vjerojatnosti, ali ne i do izvjesnosti tj. do takvog stupnja koji će isključiti svaku razumnu mogućnost da bi neke druge tvrdnje mogle biti istinite.

(...)

Zaključak je suda prvog stupnja da eventualna šteta koja je nastala tužitelju od strane Vlastimira Katića zbog toga što je tužitelj otkazao najam podstanarki koja je u nekom zaštitničkom odnosu prema svjedoku Vlastimiru Katiću, nema nikakve veze sa obavljanjem vojne službe, te da za takav događaj može biti odgovoran samo Vlastimir Katić osobno a ne i Republika Hrvatska. Stoga je zaključak suda prvog stupnja da je osnovan prigovor promašene pasivne legitimacije koji je istaknut od strane tuženika.

(...)

Tužitelj tijekom postupka nije dokazao da je svjedok Vlastimir Katić demobiliziran zbog navedenih ponašanja koje ističe svjedok Goran Vrbanić kao i zbog ovog spornog štetnog događaja.

Isto tako na nedvojbeni način je utvrđeno da je navedeni poziv napisao Vlastimir Katić pa su stoga neosnovani žalbeni navodi tužitelja da je vojna osoba u kriminalističkoj vojnoj policiji zloupotrijebila svoje ovlasti, zbog čega da je tužitelj pretrpio štetu, pa da je evidentno da je šteta nastala u vezi sa obavljanjem vojne službe, jer je tijekom postupka na nedvojben način utvrđeno da se ne radi o službenom pozivu vojne policije, da je štetni događaj nastao u službenim prostorijama tuženika, niti je šteta nastala u vezi s obavljanjem službe, a tužitelj nije dokazao da je štetu počinio Vlastimir Katić. "

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

3. Podnositelj u ustavnoj tužbi tvrdi da su mu osporenim presudama povrijeđene temeljne slobode i ljudska prava zajamčene člancima 3., 5., 14., 26., 29., 69. i 117. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

Podnositelj ističe da je odgovornost tuženice neupitna te da redovni sudovi nisu primijenili mjerodavno pravo u vidu članka 218. ZoSOS-a/91, te da su pogrešno ocijenili provedene dokaze, u kojem kontekstu osobito naglašava povredu prava na pravično suđenje iz članka 29. Ustava, smatrajući se neravnopravnom strankom u postupku u kojem je tuženica Republika Hrvatska. Podnositelj također navodi praksu Vrhovnog suda Republike Hrvatske za koju smatra da je mjerodavna u konkretnom slučaju.

U ustavnoj tužbi podnositelj pretežno kritički analizira zaključke redovnih sudova vezane uz utvrđeno i ocijenjeno činjenično stanje, što smatra pogrešnim, a sadržaj ustavne tužbe istovjetan je sadržaju izjavljene revizije (list 206-212 spisa Općinskog suda).

Podnositelj na kraju predlaže da Ustavni sud ukine presude Općinskog i Županijskog suda te odluku objavi u "Narodnim novinama".

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

4. Ustavna je obveza Ustavnog suda zaštita ustavnih prava podnositelja ustavnih tužbi u slučajevima kad su ta prava povrijeđena presudom suda ili drugim pojedinačnim aktom nadležnog tijela državne ili javne vlasti. Ustaljeno je stajalište Ustavnog suda da je zadaća u prvom redu nadležnih tijela državne i javne vlasti da tumače i primjenjuju pravo. Uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takvog tumačenja, odnosno primjene prava suglasni s Ustavom i jesu li u konkretnom slučaju doveli do povrede ustavnih prava podnositelja ustavne tužbe.

4.1. S obzirom na navode iz ustavne tužbe, Ustavni sud je ustavnu tužbu razmotrio s aspekta eventualne povrede prava na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava koji u mjerodavnom dijelu glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da ... sud pravično ... odluči o njegovim pravima ...

(...)"

5. U konkretnom slučaju podnositelj tvrdi da je pretrpio štetu zbog verbalnog, pa potom fizičkog napada kojeg je pretrpio dana 8. siječnja 1994. jer je pretučen od strane visoko pozicioniranog vojnog službenika Vlastimira Katića i još jedne nepoznate vojne osobe u prostorijama vojarne Ministarstva obrane Republike Hrvatske - kriminalističke vojne policije na Trsatu.

6. Cilj je dokazivanja, kao važnog dijela parničnog postupka, da sud formira uvjerenje o sadržaju relevantnih činjenica tj. da se uvjeri o postojanju ili nepostojanju činjenica od kojih zavisi primjena prava. Dakle, dokazi su sredstvo saznavanja činjenica. Kako bi činjenice bile valjane i istinito utvrđene, sud je izvedene dokaze dužan savjesno i brižljivo ocijeniti zasebno, te u kontekstu svih dokaza zajedno, kako to određuje članak 8. Zakona o parničnom postupku.

Osim neposrednih dokaznih sredstava, koja se, prema prirodi stvari, koji puta ne mogu pronaći, sud koristi i indicije. U principu je jedna indicija nedovoljna za formiranje izvjesnog uvjerenja o neposredno važnoj činjenici, ali tzv. krug indicija valjano je dokazno sredstvo.

U slučaju kao što je predmetni za očekivati je da neposrednih dokaznih sredstava nedostaje. Zbog toga je podnositelj i saslušan kao stranka u postupku. Međutim, sudovi su propustili ocijeniti njegov iskaz u smislu odredbe članka 8. ZPP-a, te navesti vjeruju li mu ili ne vjeruju, odnosno u kojem dijelu vjeruju, a u kojem dijelu ne vjeruju. Činjenična tvrdnja može biti ili istinita, ili neistinita, ali ne može biti "malo" ili "nedovoljno" istinita.

Ustavni sud primjećuje da je u postupku došlo do brojnih indicija koje potvrđuju tužiteljeve činjenične navode, pa tako npr. i svjedok Vrban, tadašnji zapovjednik 71. bojne vojne policije (u čijim prostorijama podnositelj tvrdi da je pretučen) iskazuje da je čuo od drugih djelatnika vojne policije da je pripadnik V.P. Vlastimir Katić navodno pretukao Mehu Muratovića. Slično iskazuju i podnositeljeva kćer i bivša supruga, pa je te izvedene dokaze, u smislu citirane odredbe članka 8. ZPP-a, trebalo ocijeniti zajedno sa iskazom podnositelja u međusobnom kontekstu, a što je u konkretnom slučaju izostalo.

6.1. Iako je Ustavni sud ustanovio da je podnositelju u konkretnom postupku bilo omogućeno pratiti postupak i sudjelovati u njemu, te da je bio u mogućnosti poduzimati sve zakonom dopuštene postupovne radnje i ulagati pravne lijekove, čime su ispunjeni formalni stranački zahtjevi načela pravičnog postupka, Ustavni sud nalazi da je parnični postupak u tužiteljevom predmetu proveden nepravilno, zbog čega sudovi nisu na propisani način utvrdili relevantne činjenice. Bez relevantnih činjenica kao premise minor nije uopće moguće donijeti presudu koja ne bi bila arbitrarna.

Naglašava se da se Ustavni sud u postupcima pokrenutim ustavnom tužbom ne upušta, u pravilu, u ispitivanje činjenica, jer njegova zadaća nije bavljenje pogreškama o činjenicama ili o pravu, osim ako i u mjeri u kojoj te pogreške mogu povrijediti ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom. Ustavni sud u tom smislu svoje odluke zasniva na činjenicama utvrđenima u sudskom postupku, osim ako podnositelj ustavne tužbe ne iznese ozbiljne, relevantne i dostatne razloge zbog kojih je u konkretnom slučaju od tog pravila potrebno odstupiti. Tako niti u konkretnom slučaju Ustavni sud ni na koji način ne namjerava utvrđivati činjenice, već upućuje na zadatak i ovlaštenje redovnih sudova da ustanove relevantno činjenično stanje, te ukazuje na zakonski okvir kojim je to utvrđivanje činjenica i ocjena dokaza regulirano.

7. Primjenjujući navedeno pravilo na konkretan slučaj, u ovom ustavnosudskom postupku zadaća je Ustavnog suda bila samo utvrditi može li se na način na koji je proveden parnični postupak odnosno način na koji su redovni sudovi, posebno Županijski sud, obrazložili svoje odluke smatrati arbitrarnim, je li takvim postupanjem podnositelju povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava, kao i je li, s obzirom na to, Županijski sud ispunio svoju Ustavom propisanu ulogu koja proizlazi iz članka 116. Ustava, vezano uz članak 365. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj: 148/11 - pročišćeni tekst).

Ocjena je Ustavnog suda da obrazloženja presuda koje u ovom predmetu ustavnom tužbom osporava podnositelj ne

zadovoljavaju gore navedene zakonske standarde u pogledu ocjene izvedenih dokaza u dovoljnoj mjeri da bi otklonili sumnju u arbitrarnosti i proizvoljnosti u tumačenju i primjeni mjerodavnog prava. Sukladno praksi Ustavnog suda, obrazloženja odluka nadležnih sudova koja ne sadrže ozbiljne, relevantne i dostatne razloge upućuju na zaključak o arbitrarnosti tako donesenih odluka u postupovnom i/ili materijalnopravnom smislu.

8. Slijedom navedenog, Ustavni sud ukinuo je presude Županijskog i Općinskog suda te predmet vratio na ponovni postupak Županijskom sudu u Rijeci radi otklanjanja navedenih propusta, a koji su doveli do povrede prava podnositelja na pravično suđenje.

9. Ustavni sud utvrdio je da drugi prigovori podnositelja, vezani uz članke 3., 5., 14., 26., 69. i 117. Ustava, na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi, te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporene presude mogli utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Antun Palarić, v. r.

Zagreb, 22. veljače 2017.